

Англійська у світі сьогодні

This item contains selected online content. It is for use alongside, not as a replacement for the module website, which is the primary study format and contains activities and resources that cannot be replicated in the printed versions.

Про цей безкоштовний курс

Цей безкоштовний курс є адаптованим витягом із курсу Відкритого університету U214 *Worlds of English*: www.open.ac.uk/courses/modules/u214.

Ця версія контенту може включати відео, зображення та інтерактивний вміст, який, можливо, не оптимізований для вашого пристрою.

Ви можете ознайомитись із цим безкоштовним курсом у тому вигляді, в якому він був спочатку розроблений на OpenLearn, місці безкоштовного навчання від The Open University – www.open.edu/openlearn/languages/english-language/english-the-world-today/content-section-0

Там ви також зможете відстежувати свій прогрес за допомогою запису активності, який можна використовувати для відстежування свого навчання.

Copyright © 2016 The Open University

Intellectual property

Unless otherwise stated, this resource is released under the terms of the Creative Commons Licence v4.0 http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en_GB. Within that The Open University interprets this licence in the following way:

www.open.edu/openlearn/about-openlearn/frequently-asked-questions-on-openlearn. Copyright and rights falling outside the terms of the Creative Commons Licence are retained or controlled by The Open University. Please read the full text before using any of the content.

We believe the primary barrier to accessing high-quality educational experiences is cost, which is why we aim to publish as much free content as possible under an open licence. If it proves difficult to release content under our preferred Creative Commons licence (e.g. because we can't afford or gain the clearances or find suitable alternatives), we will still release the materials for free under a personal end-user licence.

This is because the learning experience will always be the same high quality offering and that should always be seen as positive – even if at times the licensing is different to Creative Commons.

When using the content you must attribute us (The Open University) (the OU) and any identified author in accordance with the terms of the Creative Commons Licence.

The Acknowledgements section is used to list, amongst other things, third party (Proprietary), licensed content which is not subject to Creative Commons licensing. Proprietary content must be used (retained) intact and in context to the content at all times.

The Acknowledgements section is also used to bring to your attention any other Special Restrictions which may apply to the content. For example there may be times when the Creative Commons Non-Commercial Sharealike licence does not apply to any of the content even if owned by us (The Open University). In these instances, unless stated otherwise, the content may be used for personal and non-commercial use.

We have also identified as Proprietary other material included in the content which is not subject to Creative Commons Licence. These are OU logos, trading names and may extend to certain photographic and video images and sound recordings and any other material as may be brought to your attention.

Unauthorised use of any of the content may constitute a breach of the terms and conditions and/or intellectual property laws.

We reserve the right to alter, amend or bring to an end any terms and conditions provided here without notice.

All rights falling outside the terms of the Creative Commons licence are retained or controlled by The Open University.

Head of Intellectual Property, The Open University

Contents

Вступ	4
Learning Outcomes	5
Англійська мова. Початок (Частина 1)	6
Англійська мова. Початок (Частина 2)	7
Англійська мова. Початок (Частина 3)	8
Що таке англійська? (Частина 1)	9
Що таке Англійська? (Частина 2)	11
Що таке англійська? (Частина 3)	12
Що таке англійська? (Частина 4)	15
Мови, різновиди та діалекти	15
Англійська мова крізь історію (Part 1)	17
Англійська крізь історію (Частина 2)	19
Англійська крізь історію (Частина 3)	21
Англійська крізь історію (Частина 4)	22
Хронологія історії англійської мови	23
Хто говорить англійською? (Частина 1)	24
Хто горорить англійською?? (Частина 2)	25
Хто говорить англійською? (Частина 3)	28
Хто говорить англійською? (Частина 4)	35
Заклучення	38
Продовжуйте навчання	39
References	39
Acknowledgements	40

Вступ

За останні кілька десятиліть англійська стала провідною мовою міжнародного спілкування. Нею розмовляє більше людей у всьому світі, ніж будь-якою іншою мовою, і її часто називають "глобальною". Цей курс познайомить вас з роллю, яку англійська мова відіграє в сучасному світі, ви зможете дослідити соціальні, політичні та культурні фактори, які вплинули на її розвиток. У курсі простежується історія мови від її приходу до Британії у п'ятому столітті нашої ери до наших днів і її статусу глобальної мови сьогодні. У ньому розглядається, як і чому англійська мова зайняла цю позицію, і які існують наслідки її глобального поширення, використання та сприйняття в усьому світі.

Цей курс OpenLearn адаптований на основі матеріалів курсу Open University [U214 *Worlds of English*](#).

Learning Outcomes

Після вивчення цього курсу ви зможете:

- зрозуміти різноманітність англійської мови в історії та в усьому світі
- зрозуміти вплив соціальних і культурних факторів на використання англійської тією чи іншою персоною
- зрозуміти зв'язок між мовною спадщиною людини та її почуттям ідентичності
- зрозуміти способи класифікації різних варіантів англійської мови, що використовуються в усьому світі.

Англійська мова. Початок (Частина 1)

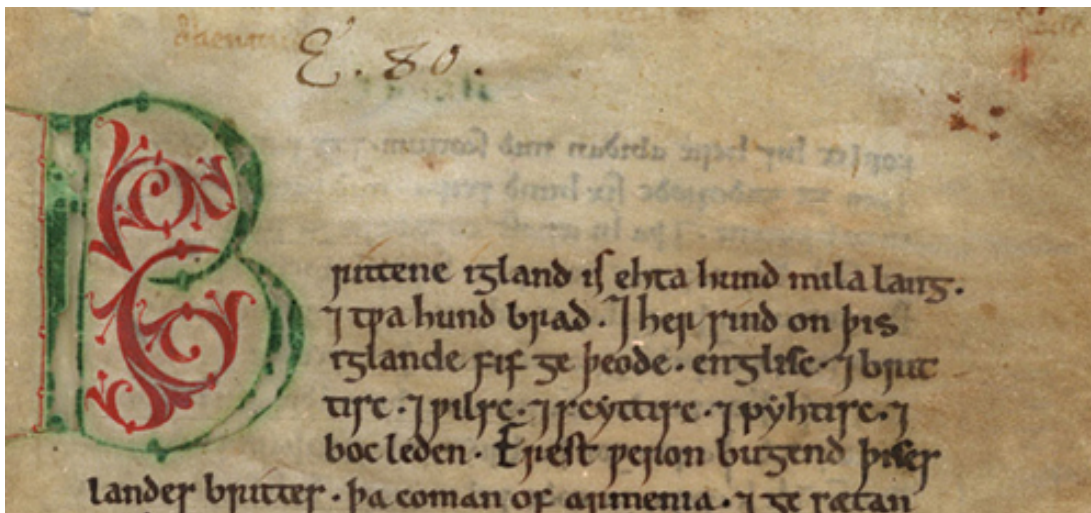
Англійська мова вже існувала приблизно чотириста років, перш ніж її почали називати англійською. Вперше вона з'явилася приблизно у п'ятому столітті нашої ери, коли кілька германських племен із Північної Європи, яких ми зараз називаємо англосаксами, прибули до Британії і принесли з собою кілька своїх місцевих діалектів. Протягом наступних кількох сотень років, коли ці племена асимілювалися та почали поширюватися по країні, мова почала повільно розвиватися. Проте лише в дев'ятому столітті термін «англійська» почав регулярно використовуватися для позначення мови (Crystal, 2005, стор. 27). Англійська мова не була «англійською» принаймні близько чотирьох століть свого існування.

У цей ранній період своєї історії англійська була лише однією з багатьох мов, якими розмовляли на материковій частині Британії. *Англо-саксонські хроніки* – найдавніша історія Британії, написана англійською мовою – починають свою розповідь про країну з пояснення, що:

Острів Британія становить вісімсот миль у довжину і двісті у ширину. Існують п'ять мов: англійська, брито-валлійська, шотландська, піктська та латинська. Першими мешканцями цієї землі були британці (англ. Britons).

(The *Peterborough Chronicle*, c.1150, translated in Freeborn, 2006, p. 13)

Тож на початку англійська була лише однією з кількох мов на островах; це була мова без сильної ідентичності та без особливого статусу. Протягом перших кількох століть свого існування це була *місцева* мова, якою розмовляла частина населення острова біля західного узбережжя континентальної Європи.

Фігура 1: Перші строчки *Peterborough Chronicle* на оригінальній стародавній англійській

Англійська мова. Початок (Частина 2)

Якщо перемотати на півтора тисячоліття вперед, то легко побачити, що англійська зараз широко поширена по всьому світу. Сьогодні вона використовується в тій чи іншій формі великою кількістю людей, у багатьох сферах і з більш широким набором цілей, ніж будь-яка інша мова. Ця мова без назви, яка почала своє існування як парафіяльний діалект і використовувалася для спілкування групою племен, що вторглися з Північної Європи, тепер має статус, який неможливо порівняти з жодною іншою мовою на планеті. Виникає питання, як і чому відбулася ця драматична зміна. Що сталося, щоб перетворити англійську з цієї маленької провінційної мови на головний засіб міжнародного спілкування у сучасному світі? Чому з усіх інших незліченних мовних груп, які людський рід розробив протягом своєї історії, саме ця мова піднялася на таке визначне положення?

Фігура 2: Використання англійської навколо світу

Однак закріплення англійської у якості глобальної мови – це ще не кінець історії. Той факт, що англійська зараз є важливою лінгвістичною силою в незліченних спільнотах по всьому світу, не означає, що про неї мало що можна сказати. Це також не означає, що ті самі процеси змін і розвитку, які привели мову до цього положення, несподівано припинилися.

Англійська мова. Початок (Частина 3)

У есе, написаному наприкінці двадцятого століття, лінгвіст Майкл Тулан припустив, що англійська мова, якою зараз користуються як міжнародною мовою в усьому світі (коли нею розмовляє, наприклад, турецька бізнес-леді, що спілкується з корейським торговим представником у конвенції в Сан-Паулу, або фінський дипломат дискутує про зміни клімату з румунським вченим на конференції в Йоганнесбурзі), настільки культурно віддалена від традиційної національної мови Англії, що її не слід називати «англійською». Сама назва «англійська», стверджує він, більше не підходить до цієї мови; вона більше не відображає своєї ідентичності у сучасному світі. Лінгвіст пропонує змінити назву мови. Як альтернативу він пропонує назву «глобальна». Він стверджує, що англійська мова, принаймні в тому вигляді, в якому вона використовується в контексті міжнародної комунікації, «дедалі більше звільняється від відчуття вкоріненості на одній чи кількох етнічних батьківщинах (незалежно від того Англія це, англосаксонський чи англо-американський світ), тому настав час для стратегії радикального перейменування (Toolan, 1997, p. 8).

Поки що, звісно, ця альтернативна назва так і не прижилася. Якими б переконливими не були аргументи Тулана, фактична практика надання назв не відповідає його пропозиціям. Але інші вчені також висловлювали подібні сумніви, деякі з яких були дуже впливовими. Наприклад, лінгвіст Брадж Качру припустив, що оскільки «англійська зараз має мультикультурну ідентичність... термін «англійська» не охоплює соціолінгвістичну реальність» мови (Kachru, 1992, p. 357). Натомість він пропонує використовувати форму множини «Englishes». Більше неможливо говорити про *єдину* англійську мову, стверджує фахівець; У всьому світі зараз розмовляють кількома різними варіантами англійської, кожна з яких є достатньо особливою, щоб їй надали статус окремої мови. Отже, хоча Качру не заходить так далеко, як Тулан, з ідеєю про абсолютно нову назву, він все ж вважає, що необхідна фундаментальна реконцептуалізація англійської.

На початку двадцятого першого століття, незважаючи на те, що вона стала *міжнародною* мовою сучасності, статус англійської мови в певних аспектах не є більш усталеним, ніж на будь-якому попередньому етапі у своїй історії. На додаток до питання про те, як англійська мова стала займати своє нинішнє помітне місце у світовому суспільстві, ми можемо запитати: а що саме існує у природі мови, що спонукає таких учених, як Тулан і Качру, робити радикальні пропозиції про необхідність зміни самої назви мови? Якби люди прийняли пропозицію Тулана, нинішня дискусія стосувалась би передісторії "глобальної мови", а не другого тисячоліття існування англійської. Чи пропозиції Тулана та Качру - цілковита маячня? Чи вони, зрештою, просто неправильно підходять до теми? Чи вони насправді визначають якусь основоположну істину про стан і статус англійської мови в сучасному світі?

У цьому підрозділі ви розглянете схожу групу питань, ознайомитеся із прикладами розмаїття англійської мови у сучасному світі та як вона розвивалася протягом історії. Ми розглянемо, що саме сьогодні вважається англійською мовою і як різноманітність мови відображає її соціальну історію. Крім того, ми розглянемо роль, яку англійська відіграє в житті людей, і розглянемо, чому дебати про мову та про те, як люди її використовують, іноді можуть бути дуже суперечливими. Однак ми почнемо з простого, але принципового запитання: *що насправді є англійською мовою?*

Що таке англійська? (Частина 1)

Здається логічним почати дослідження англійської мови з визначення того, що ми маємо на увазі під «англійською». Якщо ми хочемо вивчити її розвиток, її використання та статус, варто чітко пояснити, що це таке. З певної точки зору, звичайно, така діяльність може здатися досить порожньою справою. Враховуючи те, що ви проходите цей курс – і, можливо, вільно читаете англійською – вона, скоріш за все, буде майже такою ж невід’ємною частиною вашого життя, як повітря, яким ви дихаєте. Ймовірно, ви чудово спілкуєтеся англійською повсякденно, навіть не замислюючись над тим, з чого саме складається мова. Якщо ви живете у англomовній країні – це те, що ви використовуєте щодня для спілкування з друзями, колегами та родиною. Іншими словами, розмовляти та читати англійською – це те, що ви просто *робите*. У вас можуть виникнути дивні суперечки з людьми щодо певних аспектів використання англійської мови («Чи можна сказати *Ми з сестрою посперечалися про правила граматики?*») або час від часу звертатися до словника, щоб перевірити значення або написання незнайомого слова («Що означає деонтичний?»; «Чим відрізняються *complement*, та *compliment*?»). Якщо ви носій мови, ви можете використовувати англійську, навіть не маючи можливості дати наукове визначення того, що це таке – приблизно так, як ви дихаєте, не потребуючи жодних знань про хімічні складові повітря.

Завдання 1

Для експерименту пропонуємо вам витратити кілька хвилин на запис короткого визначення того, що ви розумієте під «англійською мовою». Уявіть, що ви ідентифікуєте це слововсполучення комусь, хто не має уявлення про те, що це таке: як би ви підсумували визначення тепміну кількома реченнями?

Comment

Можливо, ви почали б сказавши, що у Англії розмовляють англійською мовою. Ось як визначив це доктор Джонсон у своєму словнику англійської мови, складеному ще у середині вісімнадцятого століття:

АНГЛІЙСЬКА. *прикметник*. Відноситься до Англії; тому англійська є мовою Англії.

Звичайно, як зазначалося раніше, у сучасному світі англійська мова — це набагато більше, ніж це старе визначення. Англійська мова значно поширилася за два з половиною століття з часів Джонсона. Сучасні словники здебільшого доповнюють визначення Джонсона, додаючи щось про глобальний обсяг мови. *The Chambers Dictionary* (11th edition), наприклад, визначає таким чином:

Мова германського походження, якою розмовляють на Британських островах, у США, більшості країн Співдружності тощо.

тоді як *Оксфордський словник англійської мови* розширює це:

Англійська відноситься до західногерманських мов, якою розмовляють в Англії, а також використовується в багатьох варіантах по всьому світу.

Як ми бачимо, усі ці визначення зосереджені на кількох ключових елементах – і ваше власне визначення також могло бути зосереджено на деяких з них. Ці елементи: спільноти, з якими ця мова найбільше асоціюється (англійська мова є державною мовою Великобританії, основною у США тощо); її історія (тобто, германське походження); і те, як її зараз використовують у різних місцях світу. Іншими словами, всі ці визначення пов'язують мову з людьми, які говорять нею зараз або розмовляли нею в минулому. Таким чином, усі вони є *соціальними* визначеннями мови, описуючи її не з точки зору структури, яку вона має (вони не згадують, наприклад, що вона переважно використовує "суб'єкт-дієслово-об'єкт" порядок слів), але з точки зору спільнот, які її використовують і, що важливо, які ідентифікують себе з нею. Тобто, мова не існує як абстрактна сутність десь у просторі. Це те, чим люди насправді користуються; те, що вони говорять і пишуть/читають (хоча визначення вище здебільшого віддають перевагу поняттю мовлення). І це те, що відіграє важливу роль у їхньому житті. З цієї причини будь-яке дослідження мови включатиме дослідження соціального та історичного контексту, в якому ця мова процвітає. Іншими словами, вивчаючи мову, нам також потрібно вивчати людей, які використовують її – нам потрібно вивчати, *як* вони нею користуються, *чому* вони нею користуються і що вони *думають* про це.

Що таке Англійська? (Частина 2)

Перш ніж перейти до обговорення питань, які розглядаються у розділі коментарів, давайте спершу трохи детальніше розглянемо саме визначення мови. Зараз у підручниках зазвичай додають статистичну інформацію про те, скільки людей у світі розмовляє цією мовою. За останніми підрахунками, наразі англійською розмовляють від 1500 до 2000 мільйонів людей у сотнях країн, і вона є основною формою спілкування у таких важливих сферах, як світовий бізнес і наука. Завдяки таким статистичним даним деякі люди вважають, що мова стала розвиватися так, що концептуально вона має тепер зовсім іншу сутність, ніж її втілення до глобалізації.

Однак нам потрібно бути досить обережними, коли ми робимо твердження щодо англійської мови і використовуємо надані вище цифри. Хоча в одному відношенні твердження такого роду можуть здаватися досить простими, у тому, як вони сформульовані, є низка прихованих проблем, які можуть ускладнити розуміння картини. Наприклад, що ми насправді маємо на увазі, коли кажемо, що «сьогодні англійською розмовляють майже два мільярди людей у світі»? Що вважається «англійською» в цьому контексті? І хто саме може вважатися «людиною, що говорить англійською»? Чи збігається та англійська, якою розмовляють у місті на південному узбережжі Англії, з тією, якою розмовляють на північному острові Нової Зеландії чи у центрі Сінгапуру? І якщо існують значні відмінності між тим, як саме нею спілкуються у цих частинах світу, у який момент ми можемо сказати, що це різні різновиди мови, чи, можливо, це взагалі різні мови? І чи потрібно «носієві» мови досконало володіти нею? Чи вважається той, хто вивчає мову, «носієм»? І, нарешті, чи має перевагу вільне *говоріння* над *письмом*? Чи слід розглядати розмовну та письмову англійську однаково, чи між ними існують важливі відмінності, які означають, що ми повинні розглядати їх як різні сутності?

Якщо ми почнемо уважно вивчати деякі з цих проблем і концепцій, то побачимо, що твердження на кшталт «англійською розмовляють майже два мільярди людей у світі» є абстракцією, яка викликає майже стільки запитань, скільки й відповідей. Тож замість того, щоб говорити лише абстракціями, давайте розглянемо деякі конкретні приклади використання мови в усьому світі для точнішого визначення що вважається англійською мовою та хто ідентифікується як англомовний.

Що таке англійська? (Частина 3)

Завдання 2

Подивіться на три уривки нижче. Усі вони є уривками з віршів чи пісень. Які з них вам биль за все нагадують твори на «англійській»? Наскільки ви можете зрозуміти кожен з них? (У кожному випадку спочатку надається оригінал, а потім, якщо необхідно, переклад стандартною британською англійською мовою.)

Уривок 1

As they was a-ridin' back to camp
A-packin' a pretty good load,
Who should they meet but the Devil himself,
A-prancin' down the road.

Sez he, "You ornery cowboy skunks,
You'd better hunt yer holes,
Fer I've come up from Hell's Rim Rock,
To gather in yer souls."

Sez Sandy Bob, "Old Devil be damned,
We boys is kinda tight,
But you ain't a-goin' to gather no cowboy souls,
'Thout you has some kind of a fight."

So Sandy Bob punched a hole in his rope,
And he swang her straight and true,
He lapped it on to the Devil's horns,
An' he taken his dallies too.

(Gardner, 'The Sierry Petes, or Tying Knots in the Devil's Tail')

Уривок 2

Wark's dattin a ill-trikkit dug,
Unbiddibil ay, fir aa du roars.
Hit winna byd, hit nivir faetchis.
an du winds up kaain aa.
An luv, wiel hit's a haaf-wyld kat
Du mebbie maets, bakk an foar.
Hit'll tak dy kloos an ryv dy sokk,
Till du shæsts da bæst awa.

Naen firby a tøkak'r sænt
Wid aks da pær ta ly tagiddir.

*[Work is such a mischievous dog
which never does as it's told no matter how loud you shout at it
It won't stay, it won't fetch, and you end up herding the flock yourself.
And love, well it's a half wild cat
you feed occasionally.
It makes off with your ball of wool and tears your knitting in pieces
so you chase the creature away.]*

*Nobody except an idiot or a saint
would expect the two of them to lie down together.]*

(Jamieson, 'Varg', with a translation 'The difficult and messy business of living' by the author)

Уривок 3

So I called and called *sampai* you answer
You *kata* "Sorry *sayang*. *Tadi tak dengar*.
My phone was on silent, I was at the gym"
Tapi latar belakang suara perempuan lain

Sudahlah, sayang, I don't believe you
I've always known that your words were never true
Why am I with you? I *pun tak tahu*
No wonder *lah* my friends *pun tak suka* you

[So I called and called until you answered
You said, "Sorry darling, I didn't hear you
My phone was on silent, I was at the gym"
But in the background was another woman's voice

Enough darling, I don't believe you
I've always known that your words were never true
Why am I with you? I really don't know
No wonder even my friends don't like you]

(Avi, 'Kantoi')

Comment

Перший уривок — із «ковбойської поеми» зі штату Арізона, яка датується початком двадцятого століття, написаною Гейлом І. Гарднером. У ньому розповідається про двох ковбоїв, які зустрічаються з дияволом, повертаючись додому із салуну. Вам (якщо ви володієте англійською), більш-менш все ясно, хоча є одне чи два діалектних слова (деякі з них пов'язані саме з професією героїв), які можуть бути трохи незрозумілими. «Dally», наприклад, відноситься до методу намотування мотузки навколо сидла; тоді як «onegu» спочатку є розмовною вимовою «ordinary» і означає «сварливий» або «злий». Поема також має кілька характерних граматичних конструкцій, таких як «you ain't a-goin» to gather по», які не є поширеними в стандартній англійській мові, хоча подібні конструкції все ще зустрічаються в деяких сучасних розмовних формах мови.

Другий приклад написаний шотландською, традиційною германською мовою, якою розмовляють у низовинній Шотландії, на Північних островах і в частині Ольстера. Поряд з гельською та шотландською англійською, це одна з трьох основних мов, якими розмовляють у Шотландії. Вона сягає своїм корінням у англосаксонські діалекти, які прийшли на материкову частину Британії в п'ятому столітті, тому хоча шотландська пов'язана з англійською, але розвивалося переважно незалежно. Деякі люди вважають її діалектом англійської мови, а інші вважають її окремою мовою. Ці строфи взято з вірша під назвою «Varg» сучасного поета Роберта Алана Джеймисона. Як бачите, хоча деякі слова, очевидно, є близькими родичами сучасної стандартної британської англійської (наприклад, «wark» = робота; «luv» = кохання), основний контент виглядає по-іншому. І навіть ці слова, які в усному звучанні схожі, пишуться нестандартно. Уривок також містить деякі символи, такі як ø і

æ, які не використовуються в сучасній стандартній британській англійській мові. Отже, якщо ви не розмовляєте шотландською, вам, ймовірно, буде важко зрозуміти її без перекладу.

Фігура 3: Photo of Zee Avi

Третій приклад із пісні під назвою «Kantoi» малайзійської співачки Зі Аві. Це мова, яка неформально називається «мангліш», - суміш англійської та малайської мов. У малайській цей тип використання мови також відомий як *bahasa rojak*, що означає «змішана мова». Такі змішані або «гібридні» мови досить поширені в усьому світі. Але вони також часто викликають суперечки, і дехто розглядає їх як неохайне або неправильне використання «правильної англійської мови». У 2006 році, наприклад, уряд Малайзії заборонив використання *bahasa rojak* на телебаченні та радіо, заявивши, що це негативно впливає на рівень володіння людьми стандартною англійською та малайською мовами (*The Star*, 2006). З іншого боку, багато людей вважають це відмінним аспектом малайзійської культури, і, коли воно використовується в у таких піснях, сприймають це як спосіб вираження унікальної культурної ідентичності.

Що таке англійська? (Частина 4)

Отже, що ці приклади у Завданні 2 говорять нам про природу англійської мови в усьому світі? Сподіваюся, вони продемонстрували один із головних моментів: ця мова дуже різноманітна, в різних спільнотах вона розвивалася так, що її форма помітно відрізняється від країни до країни.

Однак вам може здатися, що деякі з наведених вище прикладів не обов'язково можна вважати «справжньою» англійською мовою. Мангліш, наприклад, можна розглядати як суміш англійської та малайської. І хоча сучасні шотландська та англійська мови розвинулися від спільного прашура, шотландську зараз часто розглядають як окрему мову (маємо зауважити, що це рішення є настільки ж політичним, як і лінгвістичним). Як я вже згадував вище, у цих двох випадках існує велика кількість суперечок щодо статусу цих мов як незалежних чи узаконених. Тож якби ви стверджували, що жодна із них насправді не англійська, ви не були б самотні у своїх висновках. Питання, яке впливає з цього, може виглядати так: у який момент ми вирішуємо назвати ці приклади різними мовами? У який момент вони більше не є «англійськими»? Чи приклад Аризони також є іншою мовою? Або вона достатньо схожа на стандартну англійську, щоб її все одно називати англійською? Іншими словами, де настає переломний момент? Враховуючи той факт, що англійська мова використовується щодня в різних формах по всьому світу, як визначити, що вважати мовною базою, її основою? Чи існує централізована версія мови, яку ми повинні вважати *автентичною* англійською? Або кожен із цих різновидів є однаково діючими системами мовного вираження, які просто відрізняються? Ми можемо почати відповідати на ці запитання, поглянувши на способи існування мов у світі та на відмінності, які робляться при їх описі.

Мови, різновиди та діалекти

Поки що я обговорював, що вважається англійською мовою, але при цьому я ввів низку пов'язаних понять, таких як різноманітність, діалект і акцент, що використовувалися для розрізнення певних різних аспектів загального явища, яким ми називаємо англійською мовою. Перш ніж рухатися далі, варто пояснити відмінності між цими різними поняттями та те, як саме вони використовуються у вивченні мови. Найпростіше визначити їх у зв'язку однієї з іншою, оскільки вони використовуються для виділення різних систематичних моделей стосовно того, як мова проявляється у суспільстві. З усіх трьох термін **різноманітність** є більш загальним і використовується для позначення будь-якої окремої форми мови. Він також більш нейтральний, ніж інші, - це буде обговорено пізніше, але вже зараз можна припустити, що одна форма мови є більш престижною чи легально виправданною, ніж інша.

Діалект чітко відноситься до різновиду мови, в якій аспекти лексики та граматики вказують на регіональне або соціальне походження людини. Наприклад, діалект джорді — це характерне та систематичне використання певних граматичних і словникових особливостей, які пов'язані з населенням Ньюкасла та регіону Тайнсайд. Навіть стандартна британська англійська сама по собі вважається діалектом лінгвістів, що вказує на соціальне походження носія. Це контрастує з поняттям **акценту**, який стосується саме відмінностей у вимові. Отже, нью-йоркський акцент відноситься до характерної та систематичної вимови, яка асоціюється з населенням міста Нью-Йорк. І діалект джорді, і нью-йоркський акцент можна описати як різновиди англійської мови, як австралійську англійську чи гонконгську. Останні два приклади зазвичай називають загальнішим терміном різновидів, ніж діалект, оскільки вони пов'язані з великими або автономними

спільнотами, тоді як громади Ньюкасла чи Нью-Йорка: відповідно, - це частини ширшого кола населення Великобританії та США.

Однак межі між поняттями мови, мовного різноманіття та діалекту не є абсолютно чіткими. Як зазначалося раніше, одне з питань, що стоїть у центрі вивчення англійської мови на даний момент, полягає в тому, як сприймаються різні різновиди та як їх слід називати. Посилатися на щось як на мову, а не на діалект означає надавати йому більшого статусу. Тобто, якщо розглядати спосіб вербального спілкування у якості мови, вона користуватиметься більшою повагою, ніж діалект. Тобто, коли спільноти, які використовують різновид мови певної групи, мають чіткі політичні та географічні кордони та окремі установи, а також, можливо, також мають усталену літературну чи культурну історію, різновиду, їх варіації мови буде надано статус окремої. Прикладом, який часто наводять, щоб проілюструвати це, є відносини між шведською та данською мовами. Вони лінгвістично дуже подібні одна до одної у своїй розмовній формі (настільки, що вони взаємозрозумілі), але, тим не менш, вважаються різними мовами, оскільки вони пов'язані з різними незалежними державами. Отже, питання, яке часто виникає під час розгляду природи англійської мови в усьому світі, полягає в тому, чи є певні різновиди достатньо відмінними як з лінгвістичної *та* політичної точки зору, щоб кваліфікуватись у якості різних мов. Іншими словами, чи є англійська, яка через її глобальне поширення має кілька різних різновидів у всьому світі, однією мовою, або зараз існує *сім'я англійських мов* (McArthur, 1998)?

Англійська мова крізь історію (Part 1)

Ми можемо побачити труднощі в класифікації мов і різновидів, дивлячись на те, як англійська змінювалася протягом історії. Якщо ми ставимо питання, чи можна вважати різні географічні різновиди однією мовою, так само ми можемо запитати, наскільки сучасна англійська мова – та англійська, яку ви зараз читаете – є тією самою мовою, що й мова, що використовувалася на Британських островах півтора тисячоліття тому.

Завдання 3

Погляньте на наступний уривок, який написаний староанглійською мовою і датується кінцем десятого століття нашої ери. Якби ви натрапили на цей уривок без вступу, чи ідентифікували б ви його як англійську? Чи можете ви щось з цього зрозуміти? Читаючи його до кінця, запишіть будь-які слова, які ви впізнаєте:

eac swylce seo næddre wæs gearpe þonne ealle þa oðre nytenu þe God
geworhte ofer eorþan. and seo næddre cwæp to þam wife. hwi forbead God
eow þæt ge ne æton of ælcon treowe binnan paradisum.

Comment

На перший погляд це може здатися вам абсолютно незрозумілим. В уривку є лише п'ять слів, які мають форму, яка є такою ж, як сучасна стандартна британська англійська. Це: *Бог, і, до, дружина* (God, and, to, wife) та *від* (of). Є принаймні ще одне слово, яке нагадує сучасне англійське: *paradisum* трохи схоже на *paradise*. Але крім цього слова здебільшого виглядають явно чужими, а деякі з них навіть містять літери, які більше не є частиною алфавіту, який ми використовуємо для сучасної англійської мови.

Зараз давайте подивимося на інший уривок, написаний приблизно через чотириста років після попереднього. Це мова, що відома як середньоанглійська, її використовували наприкінці 14-го століття. Яку частину цього уривка ви можете прочитати?

But the serpent was feller than alle lyuyngre beestis of erthe which the Lord God
hadde maad. Which serpent seide to the womman Why comaundide God to ou that
e schulden not ete of ech tre of paradis.

Як ви могли помітити, обидва ці уривки є перекладами одного і того ж розділу Біблії, а саме Буття, розділ 3, вірш 1. Середньоанглійська версія набагато ближча до сучасної англійської мови, і ви, ймовірно, змогли прочитати набагато більше, ніж у староанглійській версії. Проте все ще є кілька особливостей, які відрізняють цей варіант англійської від мови, яку ми зараз використовуємо. Наприклад, символ (відомий як «yogh») використовується замість у. Крім того, написання багатьох слів

значно відрізняється від того, як ми це робимо сьогодні. Наприклад, слово 'living' пишеться *lyuynge* (у використовується замість *i*, *u* замість *v*), а слово 'beasts' пишеться як *beestis*. Частина лексики також більше не використовується регулярно в сучасній англійській мові. Наприклад, слово «feller» у першому рядку означає «жорстокий» або «безжальний». Його ще можна було знайти за часів Шекспіра – наприклад, у фразі 'this fell sergeant, Death, is swift in his arrest' in *Hamlet* (5.2.341) – але не є загальновживаним сьогодні (за винятком досить спеціалізованих контекстів). Тим паче, ви, напевно, визначите це як англійську.

Нарешті, давайте розглянемо ще два переклади того ж уривка. Перший — англійською мовою Раннього Модерну, який датується сімнадцятим століттям. Насправді це уривок з одного з найвідоміших перекладів Біблії: Біблії Короля Якова або авторизованої версії 1611 року. Другий переклад наведено сучасною англійською мовою та був перекладений у 1961 році.

Now the serpent was more subtile then any beast of the field, which the Lord God had made, and he said vnto the woman, Yea, hath God said, Ye shall not eat of euery tree of the garden?

The serpent was more crafty than any wild creature that the LORD God had made. He said to the woman, 'Is it true that God has forbidden you to eat from any tree in the garden?'

(texts adapted from Freeborn, 1992, p. 407)

Англійська версія Раннього Модерну ще ближча до сучасної англійської, хоча все ще є кілька особливостей, які відзначають її як досить архаїчну. Наприклад, нині *ye*, що означає «ти», зустрічається лише в певних діалектах і більше не використовується в стандартній британській чи американській англійській.

Англійська крізь історію (Частина 2)

Перш ніж продовжувати розгляд теми, які висновки ми можемо зробити стосовно того, як мова змінювалася протягом років? Давайте ще раз поглянемо на перший переклад і перевіримо, чи ми здатні розпізнати більше схожості між ним та іншими, ніж могло здатися на перший погляд. Це допоможе, якщо ви знаєте, що літера þ, відома як 'thorn', використовується для звуку *th* у таких словах як *thin*; що ð, відома як 'eth', використовується для *th* у слові *that*; та що æ, відома як 'ash', використовувалася як голосна у *nap*. Якщо ви порівняєте слова у цьому перекладі з еквівалентними словами в інших перекладах і спробуєте вимовити їх вголос – ви можете виявити, що здатні прочитати набагато більше, ніж ви думали спочатку.

eac swylce seo **næddre** wæs gearpe þonne ealle þa **oðre** nytenu þe God geworhte ofer eorpan. and seo næddre **cwæp** to þam wife. **hwi** forbead God eow þæt ge ne æton of ælcon treowe binnan paradisum.

Тут неможливо пропрацювати весь уривок слово за словом, але я виділив кілька слів, які ми можемо продивитися трохи детальніше:

- Переглядаючи пізніші переклади, ви напевно бачите, що *næddre* знаходиться в еквівалентній позиції до слова «змія». Якщо ви відокремите першу літеру від решти слова, ви, можливо, зможете визначити зв'язок. Значення дещо змінилося – давньоанглійське слово використовувалося для позначення змій загалом, тоді як сучасне слово використовується для певного типу змій, але давньоанглійське слово є оригінальною формою сучасного слова «adder» (укр. гадюка).
- Рухаючись до *oðre*, якщо ми замінемо ð на *th*, ми можемо впізнати це слово як сучасне 'other'.
- Подібну систему ми можемо використати з *cwæp*, де зараз ми використовуємо *qu* замість *sw*. Якщо ми поставимо *th* на місце *p* у цьому слові, ми побачимо слово 'quoth' – що у сучасній версії знає як 'quote'.
- У випадку слова *hwi*, якщо ми просто переставимо перші дві літери місцями, то отримаємо сучасне 'why', хіба що з іншим спелінгом.

Тож ми бачимо, що між давньоанглійською та сучасною англійською справді існує достатня лінія спадкоємності, хоча зовнішні особливості, такі як правила правопису, значно змінилися.

Також варто зазначити, що одне із слів, які ми змогли ідентифікувати з самого початку – «wife» (укр. дружина) – у цьому першому перекладі насправді має дещо інше тлумачення від його сучасного значення. У всіх пізніших перекладах цього уривка воно подається як «жінка». Це пояснюється тим, що значення цього слова звузилося з X століття. Сьогодні ми використовуємо слово «дружина» саме для позначення заміжньої жінки, тоді як у останніх століттях першого тисячоліття воно означало просто «жінку».

Який можемо зробити висновок? Ми бачимо, що мова значно змінилася за останню тисячу або близько того років. Вона змінився з точки зору своєї лексики (словниковий запас), своєї орфографії (написання) і семантики (значення). І хоча ми не коментували цей факт, але вона також змінилася з точки зору синтаксису (порядку слів). Однак, ми все ще можемо помітити дуже чітку лінію безперервності

наслідування в усіх уривках, що дає нам підстави називати їх прикладами єдиної мови, що розвивається.

Англійська крізь історію (Частина 3)

Однією з причин, чому відбувалися зміни англійської мови протягом століть, є те, що з самого початку англійська завжди була у контакті з іншими мовами. Вплив цього контакту можна побачити найбільш чітко в тому, що англійська мова повна так званих запозичених слів. Термін "запозичення" використовується для позначення словникового запасу однієї мови, який був прийнятий до лексики іншої. Процес часто є результатом мовного контакту, коли дві або більше мов існують у тісній географічній чи соціальній близькості. Домінуюча мова часто поглинає нові елементи лексики або для того, щоб охопити поняття, для яких у неї немає власного конкретного слова, або щоб створити іншу функцію чи відтінок для понять, для яких у неї вже є існуючі слова.

Деякі запозичені слова зберігають свій «чужий» вигляд під час симбіозу і люди часто вживають їх спеціально для відчуття екзотики, яке вони можуть надати. Можна говорити про певне *je ne sais quoi*, наприклад, або про *joie de vivre*, розмовляючи англійською – в обох випадках посиляючись на образні вислови французької культури, щоб підсилити значення того, що хочеться виразити вербально. Інші запозичені слова, однак, стають повністю натуралізованими, і носії цієї мови взагалі не помічають їх «іноземності». Нижче подано короткий вибір слів іншомовного походження, які вживаються в сучасній англійській. Як бачите, вони походять від мов усіх куточків земної кулі.

freckle	із старонорвезької <i>freknur</i> , вперше записано англійською у 1386 році
steak	із скандинавської, <i>steik</i> , 1420
bamboo	із малайської, <i>bambu</i> , 1563
barbecue	із іспанської, <i>barbacoa</i> , 'a framework of sticks set upon posts', 1697
ketchup	з китайської (діалект Amoy), <i>ketchiap</i> , a sauce, 1711
ghoul	із арабської, <i>ghul</i> , an evil spirit, 1786
dinghy	із хінді, <i>dengi</i> , 1794
pyjamas	із урду, <i>paejamah</i> , 1801
cafeteria	із іспанської, 1839
tycoon	із японської, <i>taikun</i> , meaning 'great lord', 1857
rucksack	із німецької, 1866

Англійська крізь історію (Частина 4)

Щоб показати, наскільки англійська мова складається зі слів іншомовного походження, розглянемо такий реальний приклад: під час дипломатичного конфлікту між Сполученими Штатами та Францією через підтримку війни в Іраку в 2003 році деякі фракції у Сполучених Штатах були дуже незадоволені французами через те, що вони не надали підтримку у війні, і тому намагалися усунути будь-який вплив французької культури зі свого повсякденного американського життя, подивіться нижче.

Interactive content is not available in this format.

Якби журналіст був би ще ретельнішим у лінгвістичному аналізі, він чи вона могли б також поставити заміну словам *level*, *percentage*, *cultural* та *captives*, - усі вони мають часткове коріння у французькій мові. Проте у статті добре підкреслено, що якщо ми хочемо усунути весь французький вплив з англійської, ми повинні зробити великий крок назад в історію мови. У статті цю ранню форму англійської мови символізує популярна пісня дванадцятого сторіччя, *Sumer is icumen in*, яка нині здається нам набагато більш «чужою», ніж ті запозичені слів, які стали частиною нашого словника.

Фігура 4 Манускрипт *Sumer is icumen in*

На даний момент важливо просто сказати, що протягом свого життя англійська мова поглинала вплив незліченних джерел – як англійська зараз присутня в різноманітних контекстах по всьому світу, так само різноманітні контексти лексики із усього світу також присутні у англійській.

Хронологія історії англійської мови

Завдання 4

Клацніть на посилання нижче, щоб переглянути інтерактивну хронологію історії англійської мови від її найдавніших часів до 21-го століття. Кнопка «Довідка» у верхній частині шкали часу містить пояснення того, як нею користуватися. Візьміть дати, коли були написані чотири переклади Біблії, які ми розглянули раніше (тобто: приблизно 980; приблизно 1380; 1611; і 1961), і дослідіть події, які відбувалися в розвитку англійської мови в той час.

Вам потрібно буде або відкрити посилання нижче у новій вкладці чи вікні, або скористатись кнопкою «Назад» у своєму браузері, щоб повернутися на цю сторінку після завершення вивчення хронології.

[History of English timeline](#)

Хто говорить англійською? (Частина 1)

Звичайно, історія – це не просто плин часу та подій. Це те, що люди роблять, і зміни, які з часом відбуваються у суспільстві у результаті дій людей. Тому історію англійської мови можна розглядати як запис про зміни, що відбулися в популяціях тих, хто розмовляє цією мовою. Коли дві мови вступають у контакт, насправді відбувається так, що дві спільноти, які розмовляють різними мовами, взаємодіють одна з одною, і характер цієї взаємодії визначатиме, як їх мови впливають одна на одну. Іншими словами, коли ми вивчаємо англійську мову, важливо не забувати, що ми насправді вивчаємо мову, якою вона є, і якою користувалися реальні люди у минулому.

Раніше я зазначав, що є деякі неточності якщо говорити про статистичні дані стосовно англійської, якою розмовляють майже два мільярди людей у всьому світі. Це впливає з того, що існують глобальні узагальнення щодо характеру англійської мови та відносин, які мають з нею люди. Така статистика ніколи не може повністю відобразити різноманіття досвіду носіїв цієї мови, або чи відчують вони себе «автентичними» англомовами і що саме вони розуміють під терміном "англійська мова". Тому у цьому розділі я розгляну роль, яку відіграє англійська мова в житті людей у різних частинах світу і спробую продемонструвати, як думки людей про мову пов'язані з їхньою особистою історією, історією суспільства та їх власними інтерпретаціями історії мови.

Хто горорить англійською?? (Частина 2)

Завдання 5

Мова відіграє дуже важливу роль в ідентичності особистості, і у цьому завданні я хотів би, щоб ви поміркували над тим, яку роль житті відіграв ваш власний досвід з англійською. Яка ваша «особиста мовна історія»? Витратьте кілька хвилин на роздуми над наведеними нижче запитаннями. У подальшому обговоренні ми розглянемо витяги з добірки відповідей інших людей і те, як цей досвід з англійською мовою пов'язаний з їхньою власною ідентичністю.

- З якими мовами чи діалектами ви стикалися у дитинстві?
- Хто найбільше вплинув на мову, яку ви вивчали в дитинстві?
- Як ваша освіта вплинула на ваше ставлення до мови? Чи був у вас цікавий досвід, пов'язаний із мовами під час навчання у школі, і який залишив відбиток у пам'яті?
- Як діяльність, якою ви займалися після школи (наприклад, робота, сімейне життя, дозвілля), вплинула на ту мову, що ви використовуєте?

Comment

Ось коротка добірка витягів від англомовних людей з усього світу, яким ставили ці самі запитання. Перший уривок – від жінки, яка народилася та виросла в Бірмінгемі у Великобританії. Вона згадує про час після університету, і вплив на використання та сприйняття мови в цей період її життя:

Я вступила до університету в Свонсі і вперше дізналася про свій «чисто-англійський» («posh») акцент. Моя перша робота після від'їзду була на північному сході Англії, і тут мене (знову ж таки вперше) сприйняли як «людину з півдня». Ніхто не міг визначити місце мого народження за моїм акцентом. Я помітила те, що люди робили припущення щодо мого соціально-економічного походження виключно на основі мого акценту (або передбачуваної відсутності місцевого акценту) і вважали мене «середнім класом», а я себе так не сприймала. Відтоді я викладала у різних початкових школах, головним чином у Бірмінгемі, де я усвідомлюю свою відповідальність бути прикладом для вивчення мов, особливо там, де учні вперше (або відносно нещодавно) почали говорити англійською. Хоча я повернувся на батьківщину (фактично, викладаю в школі, де навчалася дитиною), люди все одно не можуть сказати, звідки я!

Другий уривок – від чоловіка, який народився та виріс у Ірані, але зараз живе в Онтаріо, Канада. Його рідна мова - фарсі. Між дитинством у Тегерані та нинішнім життям у Канаді він також провів деякий час у Великобританії:

До восьмого класу я навчався у школі, де викладали двома мовами - англійською та фарсі. Мій батько дуже хотів відправити мене до Англії для навчання. У ті часи брак місць в університетах і щорічний вступний конкурс викликали головне занепокоєння батьків. У 1978 році, незадовго

до Іранської революції, я почав навчання в коледжі в Бедфорді, Англія. Моя мінімальна англійська та вивчення цього предмету допомогли мені щороку проходити матеріали курсу. Після закінчення моїх O-Levels і A-Levels (прим. системи оцінювання) я вступив до Ліверпульського університету. Я вирішив вивчати будівельну інженерію, щоб одного разу повернутися до Ірану.

Мені довелося вивчити багато професійного інженерного жаргону, як-от 'stress', 'strain', 'fatigue', 'moment', 'shear', 'curvature', etc. З моєю продвинутою на той час англійською я зміг зібрати базовий словниковий запас і без цього моє розуміння та вивчення концепцій і навчальної програми будівельних технік було б неможливим..

Після отримання ступеня магістра в 1992 році я знайшов хорошу посаду в Міжнародному інституті сейсмотехніки в Тегерані, Іран. Через 14 років відсутності я повернувся до рідної країни з поганою здатністю розмовляти та писати на фарсі на просунутому рівні. Мені знадобився майже рік, щоб вивчити та запам'ятати інженерні терміни на фарсі. Але у деяких випадках я виявив, що технічні слова були запозичені з інженерної літератури на англійській мові.

Останній уривок від жінки, яка зараз проживає у Лондоні. Тут вона пише про періоди свого життя, проведені як у місці свого народження, Тайвані, так і у Великобританії:

Я народилася в Тайбеї, Тайвань, і ми говорили у сім'ї на місцевому діалекті китайської. Я вперше переїхала до Лондона зі своєю сім'єю у віці десяти років, і знав англійський алфавіт до літери К. Єдині два англійських слова, які мені були відомі - це «apple» і «hat», які я вимовляв більше як «erple» і «het». через більш домінуючий американський вплив на Тайвані.

Після того, як я закінчила факультет образотворчого мистецтва, я поїхала на Тайвань, щоб знову познайомитися з китайською культурою. Поки я була там, я працювала у художній галереї, школі англійської мови та двомовній газеті. Більшість моїх західних друзів були американцями. Я була шокована тим, що мене назвали британкою. Щоб працювати в мовній школі на Тайвані, мені довелося помірковано адаптувати свій акцент, щоб діти не провалили свій КК (фонетична система, яка там використовується). Мій акцент був змішаний. Я пам'ятаю, що мене помилково прийняли за австралійку, коли я розмовляв з британцем! Я ненавидів слухати місцеву американську станцію і чіплявся за Всесвітню службу Бі-Бі-Сі для підтримання своєї британської англійської.

Я вийшла заміж за американця, а потім повернулася до Великобританії. Я знайшла роботу в університетській бібліотеці в Східному Лондоні. Вперше в житті я захопилася різними акцентами, з якими стикалася. Деякі з моїх колег мають горде, Іст-Ендське, робітниче походження, деякі з Ессекса, деякі з Мідлендсу, Півночі, з Шотландії, з Італії, Болгарії, Кенії... Ось вам мультикультурна Британія! Не кажучи вже про нові сленги, якими користуються колеги, молодші за мене на десять років, або іноземні студенти з усього світу, з якими ми стикаємося!

Фігура 5 Багатомовна картина Лондона: Китайський квартал і район Брік Лейн

Хто говорить англійською? (Частина 3)

Завдання 6

Подальші приклади особистої історії використання англійської людьми з усього світу можна почути в коротких відеоінтерв'ю нижче. На карті вказано місця, де народилися респонденти – хоча, як ви почуєте, багато з них змінили країну проживання. Виберіть п'ять-шість інтерв'ю та під час перегляду відео ще раз подумайте над запитаннями про мову та ідентичність. У процесі порівняйте власні відповіді з тими, які були дані в інтерв'ю.

Benjamin Zephaniah

Video content is not available in this format.

Colin Goh

Video content is not available in this format.

Derek Simpson

Video content is not available in this format.

Garth Judd

Video content is not available in this format.

Jennifer Childs

Video content is not available in this format.

Jung Chang

Video content is not available in this format.

Li Xiang

Video content is not available in this format.

Megumi Inman

Video content is not available in this format.

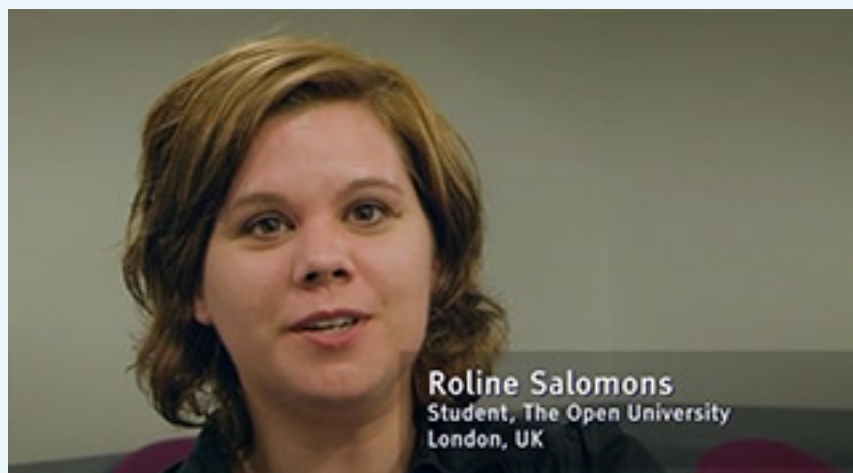
Njabulo Ndebele

Video content is not available in this format.

Roline Salomons

Video content is not available in this format.

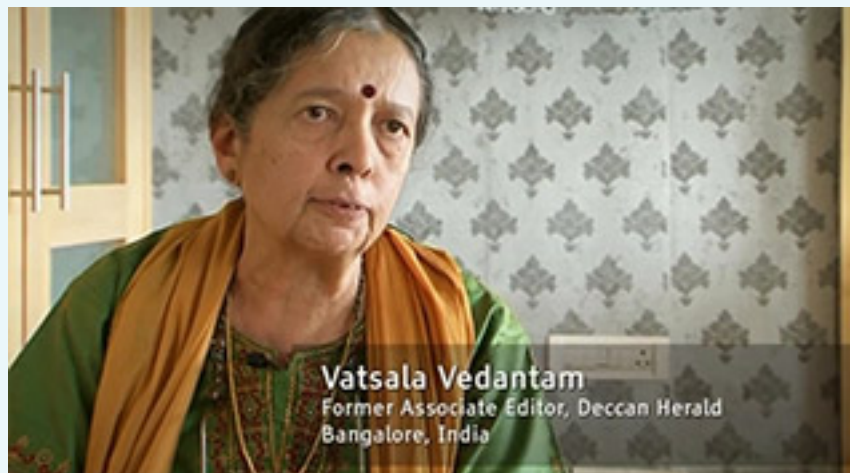
Sindiwe Magona

Video content is not available in this format.

Vatsala Vedantam

Video content is not available in this format.

Comment

Що помітно з усіх цих інтерв'ю, - кожен має дещо різний мовний досвід і що їхнє ставлення до мови залежить від конкретного контексту, у якому вони її використовують. Часто, коли люди проходять через різні етапи свого життя, і особливо коли вони переїжджають з одного місця в інше, – ці погляди змінюються, а їхні власні мовні практики адаптуються до нового середовища. Однак для всіх опитаних англійська важлива не лише як засіб спілкування, але й як частина того, як вони бачать себе та як їх сприймають інші.

Хто говорить англійською? (Частина 4)

Отже, як ми бачимо, ставлення людей до мови є частиною їхньої особистої історії та досвіду. Але ця особиста історія завжди є частиною ширшої історії спільноти, у якій вони живуть. Часто буває так, що мова є важливою не лише для відчуття ідентичності людини, але й відіграє важливу роль у культурній ідентичності групи чи нації. Саме в цьому контексті історія англійської мови – і особливо причини її глобального поширення – можуть мати велике значення для ставлення людей до неї. У заключному вправі ми розглянемо роль, яку відіграє англійська мова в сучасному Китаї, і як змінилося ставлення до мови протягом останніх десятиліть, коли змінилося китайське суспільство.

Фігура 6 Мультимовний вуличний знак у сучасному Китаї

Завдання 7

Будучи найбільш густонаселеною країною та, станом на 2011 рік, другою за величиною економікою у світі, Китай сьогодні є надзвичайно важливим гравцем на світовій арені. В останні роки спостерігається великий бум на вивчення англійської мови. За підрахунками, сьогодні в Китаї до 350 мільйонів людей вивчають англійську, що майже аналогічно загальній кількості носіїв англійської мови у світі (Gu, 2009, стор. 28). Тому цілком імовірно, що події у Китаї протягом наступних кількох десятиліть матимуть великий вплив на майбутнє англійської мови. У відео нижче показано, як змінилося ставлення до мови у новітній історії Китаю та чому люди вивчають саме цю мову.

Переглядаючи відео, подумайте над такими запитаннями.

- Чому сьогодні так багато людей у Китаї вивчають англійську мову?
- Як змінилося ставлення до англійської мови за останні п'ятдесят років ?

Поширення англійської мови в Китаї

Video content is not available in this format.

Comment

Відео пояснює, як запровадження ринкової економіки після смерті Мао Цзедунa принесло з собою значні культурні зміни та розпочало процес відкриття країни для світової спільноти. Одним із наслідків цього був підвищений інтерес до англійської мови, яка розглядалася не лише як спосіб спілкування із зовнішнім світом, але й як засіб отримання доступу до інформації та технічних знань із Заходу. У сучасному Китаї англійська мова особливо асоціюється у свідомості людей із соціально-економічним розвитком, і з приходом у країну транснаціональних компаній ця асоціація стає дедалі міцнішою.

Що ми можемо бачити з таких прикладів? Особиста мовна історія та роль англійської мови в Китаї, полягає у тому, що на її розвиток впливають соціальні сили. Рішення

щодо мови, прийняті такими інституціями, як національні уряди та системи освіти, впливають на форму мови та спосіб її сприйняття та використання. У таких контекстах англійську мову не можна просто вважати нейтральним засобом спілкування; натомість це політично заряджена соціальна практика, закладена у історії людей та суспільств, які її використовують.

Заключення

Протягом цього курсу ми побачили, що англійська мова є і завжди була різноманітною сутністю. Вона дуже змінилася протягом століть, відколи вперше прибула до берегів Британії з півночі Європи, і ці зміни означають, що мова, якою говорили в той час, майже незрозуміла для нас сьогодні. Оскільки мова поширилася за межі Британії, вона продовжувала змінюватися, і змінюватися по-різному в різних контекстах. Вона настільки урізноманітнилася, що деякі вчені вважають, що говорити про одну єдину «англійську» вже некоректно; що натомість сьогодні в усьому світі існує багато різних варіантів англійських мов.

Водночас, англійська мова існує сьогодні у світі як засіб міжнародної комунікації, у якості способу для людей з *різних* соціальних груп спілкуватися один з одним, – і, здавалося б, для виконання цієї функції у даному варіанті використання мову потрібно певною мірою регламентувати. Тобто, якщо англійська стає *надто* різноманітною, вона не залишатиметься взаємозрозумілою для різних соціальних та етнічних груп. Отже, у нас працюють два імпульси, які, здавалося б, несумісні і навіть у деякому сенсі конфліктують. Тоді постає питання, як зробити їх узгодженими, оскільки обидва вони є частиною існування єдиної сутності, яку ми називаємо «англійською». Це одне з головних питань у сучасному дослідженні англійської мови – і це дуже актуальне питання, оскільки воно виникло як прямий результат безпрецедентної позиції, яку зараз займає англійська мова у світі: у якості мови глобального масштабу, яка причетна до історії та існування суспільств 21-го століття у всьому світі.

Продовжуйте навчання

Почніть вивчати інший безкоштовний курс

Існує більш ніж **800 courses** на платформі **OpenLearn** і ви зможете вибрати той, який вам більш цікавий

Більше про [безкоштовні курси](#).

Продовжуйте своє навчання

Знайдіть більше інформації, як навчатися разом з The Open University [відвідавши наш онлайн-проспект](#).

Якщо ви новачок у системі університетського навчання, вас може зацікавити наш [курс з доступом для отримання](#) or [Сертифікатів](#).

Що нового на OpenLearn?

[Підпишіться на розсилку](#) або подівіться приклад.

Для довідок надаємо повні URL-адреси сторінок, перелічених вище:

OpenLearn – www.open.edu/openlearn/free-courses

Visiting our online prospectus – www.open.ac.uk/courses

Access Courses – www.open.ac.uk/courses/do-it/access

Certificates – www.open.ac.uk/courses/certificates-he

Newsletter –

www.open.edu/openlearn/about-openlearn/subscribe-the-openlearn-newsletter

References

Christian Science Monitor (2003) 'English Sans French' [online], *Christian Science Monitor*, 14 March, <http://www.csmonitor.com/2003/0314/p10s02-comv.html> (Accessed 10 February 2010).

CJGTC [Prime Minister's Commission on Japan's Goals in the Twenty-First Century] (2000) *The Frontier Within: Individual Empowerment and Better Governance in the New Millennium*, Chapter 1 Overview.

Crystal, D. (2005) *The Stories of English*, London, Penguin.

Freeborn, D. (1992) *From Old English to Standard English*, Basingstoke, Macmillan.

Freeborn, D. (2006) *From Old English to Standard English*, Basingstoke, Palgrave Macmillan.

Gu, M. (2009) *The Discursive Construction of Second Language Learners' Motivation: A Multi-Level Perspective*, Bern, Peter Lang.

Johnson, S. (1755) *A Dictionary of the English Language*, London, J. and P. Knapton.

Kachru, B. (1992) 'Teaching World Englishes' in Kachru, B. (ed.) *The Other Tongue: English across Cultures* (2nd edn), Urbana and Chicago, IL, University of Illinois Press.

McArthur, T. (1998) *The English Languages*, Cambridge, Cambridge University Press.

The Star (2006) 'Gag order on using *bahasa rojak*', 2 April; available online at <http://thestar.com.my/news/story.asp?file=/2006/4/2/nation/13849132&sec=nation> (Accessed 29 January 2010).

Toolan, M. (1997) 'Recentring English: New English and global', *English Today*, vol. 13, no. 4, pp. 3–10.

Acknowledgements

This unit was written by Philip Seargeant.

Except for third party materials and otherwise stated (including all video recordings) (see [terms and conditions](#)), this content is made available under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 Licence](#).

The material acknowledged below is Proprietary and used under licence (not subject to Creative Commons Licence). Grateful acknowledgement is made to the following:

Course image: [Simon Harvey](#) in Flickr made available under [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 Licence](#).

Figure 1: © Bodleian Libraries. MS.Laud, Misc 636, fol. 1r;

Figure 2 (map): from Kachru, B.B. (1992) *The Other Tongue: English across Cultures* (2nd edn), University of Illinois Press. Copyright © 1982, 1992 by the Board of Trustees of the University of Illinois;

Activity 2, Excerpt 1: Gardner, Gail I. (1917) 'The Sierry Petes', Orejana Null, SharlotHallMuseum Press Copyright © 1917 Gail I. Gardner/Gardner Family Trust. With kind permission from Gail Steiger;

Activity 2, Excerpt 2: Jamieson, Robert, A., Varg. Permission of the author;

Activity 2, Excerpt 3: 'Kantoi' lyrics by Izyan Airahman, P&P Songs;

English Sans French (extract): adapted from The Christian Science Monitor (2003) www.csmonitor.com, March 14 © The Christian Science Monitor;

Figure 4: Manuscript of Summer is icumen in © The British Library Board;

Don't miss out:

If reading this text has inspired you to learn more, you may be interested in joining the millions of people who discover our free learning resources and qualifications by visiting The Open University - www.open.edu/openlearn/free-courses